

Handläggare
Anna Lindskog
Telefon: 08 508 25 248

Till
Socialnämnden
2020-06-16

En sjukförsäkring anpassad efter individen (SOU 2020:26)

Remiss från kommunstyrelsen KS dnr 2020/754

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till kommunstyrelsen avseende remissen En sjukförsäkring anpassad efter individen (SOU 2020:26)

Lena Lundström Stoltz
förvaltningschef

Gunilla Ekstrand
avdelningschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har skickat remissen En sjukförsäkring anpassad efter individen (SOU 2020:26) till socialnämnden för besvarande.

I utredningens slutbetänkande rapporteras de två sista uppdragen som handlar om anpassningar av försäkringsskyddet för personer med timanställningar och andra tidsbegränsade anställningar samt möjligheten att bevilja partiell sjukpenning utifrån förläggning av arbetstiden med målsättningen att återgång till arbetet underlättas.

Förvaltningen är positiv till förslagen som lämnas i utredningen och instämmer i antagandena att förändringarna kommer leda till att det blir enklare för den enskilde att förutse om rätt till sjukpenning föreligger eller inte. Förvaltningen anser även att förändringarna som föreslås kring förläggning av arbetstiden kan leda till att fler grupper, så som exempelvis personer med psykisk funktionsnedsättning, har möjlighet att stanna kvar i arbete eller ta steget in på arbetsmarknaden.

Förvaltningen föreslår att nämnden hänvisar till detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har skickat remissen En sjukförsäkring anpassad efter individen (SOU 2020:26) till socialnämnden för besvarande senast 2020-06-26. Övriga remissinstanser är stadsledningskontoret, Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd och kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom socialförvaltningens avdelning för stadsövergripande sociala frågor. Ärendet har behandlats i förvaltningsgrupp den 10 juni 2020. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 11 juni 2020.

Ärendet

Regeringen beslutade den 12 april 2018 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att analysera delar av regelverket kring sjukförsäkringen och om det bedömdes nödvändigt, lämna författningsförslag.

Nämnden behandlade i mars 2020 delbetänkandet En begriplig och trygg sjukförsäkring med plats för rehabilitering (dnr 1.7.1–133/2020).

I slutbetänkandet redovisar utredningen de två sista uppdragen:

1. Anpassningar av försäkringsskyddet för personer med timanställningar och andra tidsbegränsade anställningar (i slutbetänkandet kallade behovsanställda).
2. Regelverket kring möjligheten att bevilja partiell sjukpenning utifrån förläggning av arbetstiden med målsättningen att återgång till arbetet underlättas.

I utredningen betonas att regelverket infördes då tillsvidareanställning var normen för de flesta. Utredarna har identifierat problem med nuvarande upplägg och lämnar i utredningen förslag på lösningar.

Anpassningar av försäkringsskyddet för personer med timanställningar och andra tidsbegränsade anställningar

När det gäller det första uppdraget ”Anpassningar av försäkringsskyddet för personer med timanställningar och andra tidsbegränsade anställningar” så är det ett problem för den enskilda att arbetsförmågan blir bedömd mot behovsanställningen. Finns

inga inbokade pass räknas personen som arbetslös och blir bedömd mot ”normalt förekommande arbete”, vilket oftast inte ger rätt till sjukpenning. Följande exempel illustrerar problemet:

En person arbetar som vårdbiträde och drabbas av rygg- och axelbesvär vilket hindrar lyft. Om personen får sin arbetsförmåga bedömd mot arbetet som vårdbiträde anses arbetsförmågan troligen vara nedsatt och hen har rätt till sjukpenning. Om hen däremot prövas mot normalt förekommande arbete är risken stor att hen bedöms kunna försörja sig i ett mindre fysiskt ansträngande arbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden. Då nekas sjukpenning. Frågan om man som behovsanställd betraktas som arbetslös eller anställd har alltså stor betydelse för om man har rätt till sjukpenning eller inte.

Nuvarande regelverk gör det svårt för den enskilde att förutse om ansökan om sjukpenning kommer beviljas eller inte. Även om den enskilde som är behovsanställd och som betraktas som arbetslös skulle beviljas sjukpenning så är den ofta lägre än om den försäkrade skulle ha betraktats som anställd.

Regelverket kring möjligheten att bevilja partiell sjukpenning utifrån förläggning av arbetstiden med målsättningen att återgång till arbetet underlättas.

I utredningen konstateras att regelverket kring möjligheten att bevilja partiell sjukpenning utifrån förläggning av arbetstiden med målsättningen att återgå till arbetet inte är förutsägbart eller flexibelt och snarare motverkar återgång till arbetet.

Dagens regelverk utgår från att deltidssjukskrivna personer ska minska sin arbetstid med lika mycket varje dag. Deltidssjukskrivna personer har dock olika behov och förutsättningar. Vissa har lättare att klara ett arbete på deltid om de, med arbetsgivarens tillåtelse, har möjlighet att förlägga arbetstiden på ett sätt som passar deras situation. Det kan till exempel handla om att minska antalet ansträngande resor till och från arbetet. För försäkrade med psykiatriska diagnoser kan det vara av särskild vikt för möjligheterna till återgång i arbete att partiell sjukpenning kan beviljas utifrån en mer flexibel förläggning av arbetstiden. Regelverket i dag tar inte tillvara den arbetsförmåga som finns hos den försäkrade och motverkar ibland möjligheterna till rehabilitering.

Förslag

I utredningen lämnas följande förslag för att komma tillrätta med de identifierade problemen:

- Behovsanställda ska få sin arbetsförmåga bedömd mot behovsanställningen. Sjukpenning ska lämnas utan hänsyn till den begränsning av beloppet som gäller för arbetslösa.
- Bevilja partiell sjukpenning utifrån en annan förläggning av arbetstiden. Hur arbetstiden förläggs kan ha betydelse för den försäkrades återgång i arbete. Det finns stöd i forskning att deltidssjukskrivning kan ha en positiv effekt på sjukskrivnas återgång till arbete.

Konsekvenser

Ändringarna antas medföra följande konsekvenser:

- Förbättrat försäkringsskydd vid sjukdom för behovsanställda
- Rättssäkerheten ökar för de enskilde då det blir tydligare vilket arbete som ansökan kommer prövas mot
- Tillvaratar arbetsförmågan och underlättar återgång till arbete för dem med partiell sjukpenning samt underlättar arbetsförsök vid hel sjukskrivning
- Underlättar för arbetsgivaren att rekrytera behovsanställda
- Samverkan med Försäkringskassan ger arbetsgivare större möjlighet till flexibla lösningar vid anpassning av arbete och rehabilitering

Kostnader

Kostnaderna i socialförsäkringen beräknas öka med mellan 93,5 och 132 miljoner kronor. En ökad användning av deltidssjukskrivning beräknas dock ge besparingar i socialförsäkringen. Förslagen kan även medföra vissa ökade administrationskostnader men i mindre omfattning.

Jämställdhetsanalys

Många yrkesgrupper med hög andel kvinnor har också en hög andel behovsanställd personal. Exempelvis är enligt utredningen 81 procent av vårdbiträderna i kommunerna kvinnor och av dem har 49 procent någon form av behovsanställning. Att behovsanställda oftare nekats sjukpenning än andra anställda är därför också problematiskt ur ett jämställdhetsperspektiv.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är positiv till de förändringar som beskrivs i utredningen och tror att de kan ha en bra effekt för flera av de målgrupper som förvaltningen har kontakt med.

Förvaltningen anser att flexibla lösningar kring arbetstiden kan leda till att fler personer med psykisk funktionsnedsättning har möjlighet att fortsätta arbeta eller ta steget in på arbetsmarknaden.

Utredningens förslag bör även leda till att individer med skiftande mående och möjligheter i större utsträckning kan individanpassa sitt arbete och samtidigt ha rätt till sjukpenning. Detta leder till att inkomsten i större utsträckning kan förutses och färre personer behöver ansöka om försörjningsstöd.

Flexibla lösningar och utökat samarbete med Försäkringskassan kan öka viljan hos arbetsgivare att anställa personer med erfarenhet av lång sjukskrivning.

Förvaltningen föreslår att nämnden hänvisar till detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bilaga

En sjukförsäkring anpassad efter individen (SOU 2020:26)